

Stanovisko Výboru regiónov z k Oznámeniu Komisie na tému Veda a technika: kľúč k budúcim európskym usmerneniam pre budúcu európsku politiku na podporu výskumu

(2005/C 71/06)

VÝBOR REGIÓNOV,

so zreteľom na oznámenie Európskej komisie *Veda a technika: kľúč k budúcnosti Európy – usmernenia pre budúcu európsku politiku na podporu výskumu* (COM(2004) 353 final);

so zreteľom na rozhodnutie Európskej komisie zo 17. júna 2004 poradiť sa v danej veci s VR, podľa prvého odseku článku 265 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva;

so zreteľom na rozhodnutie svojho predsedu zo dňa 5. apríla 2004 poveriť svoju Komisiu pre kultúru a vzdelávanie vypracovaním stanoviska k danej veci;

so zreteľom na rozhodnutie lisabonského zasadnutia Európskej rady, ktoré prijalo koncept Európskej výskumnej oblasti (ERA), ktorým sa položili základy spoločnej politiky vedy a techniky v Európskej únii;

so zreteľom na rozhodnutie barcelonského zasadnutia Európskej rady z marca 2002, kde si Európska únia stanovila cieľ zvýšiť európske výskumné snahy na 3 % HDP Európskej únie do roku 2010;

so zreteľom na oznámenie Európskej komisie *Európa a základný výskum* ⁽¹⁾;

so zreteľom na oznámenie Európskej komisie ⁽²⁾ *Úloha univerzít v Európe vedomostí* a výhľadové stanovisko Výboru regiónov *Úloha univerzít v miestnom a regionálnom rozvoji v kontexte Európy vedomostí* (CdR 89/2003 Fin) ⁽³⁾;

so zreteľom na správu skupiny expertov na vysokej úrovni, ktorej predsedal profesor Ramon Marimon *Hodnotenie efektívnosti nových inštrumentov VI. rámcového programu* (21. júna 2004)

so zreteľom na svoj návrh stanoviska (CdR 194/2004 rev. 1) prijatý dňa 22. septembra 2004 Komisiou pre kultúru a vzdelávanie (spravodajca: Jyrki Myllyvirta, starosta Mikkeli, FI/EPP);

KEĎŽE:

- 1) celkové ciele oznámenia sú absolútne nevyhnutnými prvkami pre vykonávanie lisabonskej stratégie Európy. Zvýšenie európskych investícií do výskumu a vývoja na 3 % HDP, pričom 2 % z nich pochádzajú zo súkromných zdrojov a všetky sú prepojené na výskum a vývoj podporujúci spoločnosť založenú na vedomostiach a hospodárstve v Európe, je to ambiciózny cieľ, ktorý sa dá dosiahnuť len prostredníctvom zdieľaného záväzku a koordinovaných akcií Únie a členských štátov.
- 2) oznámenie prijíma šesť hlavných cieľov na rozvoj. Ciele sú nasledovné:
 - vytváranie európskych centier dokonalosti prostredníctvom spolupráce medzi laboratóriami;
 - zahajovanie európskych technologických iniciatív;
 - stimulovanie kreativity základného výskumu prostredníctvom hospodárskej súťaže medzi tímami na európskej úrovni;
 - atraktívnenie Európy pre najlepších výskumníkov;
 - vytváranie výskumnej infraštruktúry európskeho záujmu;
 - zlepšenie koordinácie národných programov;

⁽¹⁾ COM(2004) 9 final

⁽²⁾ COM(2003) 58 final

⁽³⁾ Ú.v. C 73 z 23.3.2004, s.22

Širšie procedurálne návrhy súvisia s nasledovným:

- zvýšenie výkonu výskumu v celej únii, hlavne v nových členských štátoch;
- zameranie snáh Európskej únie na kľúčové témy a
- lepšie konanie, aby sa dalo vykonať viac;

- 3) kroky navrhované v oznámení nie sú kohéznymi nástrojmi ako takými, ale majú nevyhnutne dopad na súdržnosť, či už pozitívny alebo negatívny. Priemyselné odvetvia založené na vedomostiach sú hnacou silou rozvoja celej Európy; pričom využívanie týchto síl na podporu kohéznych cieľov je efektívnejšie z hľadiska regionálnej politiky než výskumnej politiky vedúcej k centralizácii, čo sa musí kompenzovať zvýšenými dotáciami a dávkami regionálnej politiky;

jednohlasne prijal nasledujúce stanovisko na svojom 57. plenárnom zasadnutí konanom v dňoch 17. a 18. novembra 2004 (schôdzi z 18. novembra):

1. Názory Výboru regiónov

VÝBOR REGIÓNOV

1.1 **víta** oznámenie *Veda a technika: kľúč k budúcnosti Európy* – usmernenia pre budúcu európsku politiku na podporu výskumu a považuje ho za najdôležitejší východzí bod pre zvyšovanie a zlepšovanie európskeho výskumu pre úspech celej Európy;

1.2 **súhlasí** s Európskou komisiou, že vedecký výskum, technický rozvoj a inovácie sú v srdci ekonomiky založenej na vedomostiach kľúčovým faktorom v raste, konkurencieschopnosti spoločnosti a zamestnanosti a zvyšovaní kvality života občanov EÚ;

1.3 **pripomína nám**, že v Európe rast a úspech každého regiónu závisí stále viac od pokroku ekonomiky založenej na vedomostiach;

1.4 **má za to**, že hoci sa snahy v oblasti výskumnej politiky Európskej únie ukázali byť hodnotnými a nevyhnutnými, teraz sa zdá, že tento prístup nepostačuje dnešným potrebám;

1.5 **podporuje** cieľ investovania 3 % HDP do výskumu a vývoja. Tento absolútne nevyhnutný cieľ sa dá dosiahnuť len prostredníctvom absolútnej oddanosti všetkých členských štátov tomuto cieľu. Z kvantitatívneho hľadiska úloha priameho financovania výskumu EÚ môže byť len okrajová. Opatrenia EÚ však môžu prispieť k posilneniu záväzku a sú preň nevyhnutné, a pre získanie maximálneho prínosu z investícií;

1.6 **podporuje** návrh Európskej komisie zdvojnásobiť financovanie výskumu Únie v rokoch 2007 – 2013. Je v záujme celej Európy, aby sa tento návrh realizoval, dokonca aj keď iné časti rozpočtových plánov na obdobie rokov 2007-2013 by sa zmenili;

1.7 **zdôrazňuje**, ako Komisia, že nové členské štáty s ich ľudskými a kultúrnymi zdrojmi sú extra motiváciou pre zlepšenie krokov a zvýšenie zdrojov v politike výskumu.

EURÓPSKA PRIDANÁ HODNOTA

VÝBOR REGIÓNOV

1.8 **zdôrazňuje**, že v oblasti politiky výskumu je európska pridaná hodnota evidentná. Tvorí ju:

- možnosť vybudovať potrebnú kritickú hmotu vo výskumných subjektoch, kde sú jednotlivé krajiny príliš malé;
- väčšia príťažlivosť pre najlepších vedcov a
- zlepšená mobilita vysoko vzdelaných výskumníkov a ostatných expertov;

1.9 **sa domnieva**, že financovanie výskumu a vývoja Únie, vrátane nového rámcového programu, musí byť dynamické a musí reagovať na potreby podnikania, vedy a spoločnosti, aby upriamilo výskum do oblastí, kde je dopad na európsky rast, konkurencieschopnosť spoločností a zamestnanosť najevidentnejší;

1.10 **upozorňuje**, že mestá, miestne a regionálne orgány môžu viacerými pozitívnymi spôsobmi prispieť k splneniu európskej pridanej hodnoty. To zahŕňa regionálne inovačné politiky, technologické centrá, inkubátory, vedecké parky a fondy rizikového kapitálu, ktoré sa berú do úvahy v oznámení. Miestne a regionálne orgány tiež zohrávajú dôležitú úlohu pri inovácii v oblastiach ako napríklad trvalo udržateľný rozvoj v rámci komunity, prostredníctvom ich úzkeho prepojenia s občanmi EÚ.

1.11 **víta** cieľ vytvorenia výskumnej infraštruktúry európskeho záujmu;

1.12 **víta** cieľ urobiť politiku výskumu Európskej únie rentabilnejšou;

1.13 **zdôrazňuje**, že kritická masa závisí od témy, tematickej oblasti a účastníkov (pozri Marimonovu správu). Koncept „jedna veľkosť vyhovuje všetkým“ by sa nemal uplatňovať vo všetkých tematických oblastiach a nástrojoch;

1.14 **zdôrazňuje**, že je nutné brať do úvahy zlepšovanie koordinácie národných programov, aj regionálnych výskumných programov, a dopad programov na regionálny rozvoj;

1.15 **zdôrazňuje**, že malé a stredné podniky (MSP), 99 % všetkých podnikov, sú poskytovateľmi väčšiny pracovných miest a kľúčovými hráčmi v európskej inovácii a regionálnom rozvoji. Európska politika výskumu musí zapojiť MSP a ich výskumné a vývojové potreby lepšie než doposiaľ.

1.16 **súhlasí**, že výskumníci musia plne využívať opatrenia európskej politiky výskumu - vrátane možnosti projektov menšej veľkosti - podľa svojich záujmov a potrieb a **víta** návrh vytvoriť otvorenejší mechanizmus financovania výskumu;

1.17 **by rád videl** viac váhy kladenej na projekty navrhované výskumníkmi z ich vlastnej iniciatívy založené na výskumných a vývojových potrebách spoločností;

1.18 **zdôrazňuje** pomocnú úlohu politiky a stratégií miestneho a regionálneho hospodárskeho rozvoja. Mestá, miestne orgány a regióny obvykle v spolupráci s univerzitami a podnikateľmi v danej oblasti koordinujú nástroje pre miestny a regionálny hospodársky rozvoj a celú inovačnú infraštruktúru;

1.19 **sa domnieva**, že metóda EUREKA je dobrým príkladom vedecky orientovanej a ambiciózneho výskumnej siete, kde aj MSP majú nízky prah na účasti.

RÔZNORODOSŤ A GEOGRAFICKÁ DECENTRALIZÁCIA VÝSKUMU

VÝBOR REGIÓNOV

1.20 **zdôrazňuje**, že hlavným aktívom Európy je vysoká úroveň vzdelávania veľkej časti populácie; aby sa mohla plne využiť, Európa musí mať široko dostupné vzdelávanie a výskumnú infraštruktúru;

1.21 **žiada** silné opatrenia, aby sa menším inštitúciám a verejným orgánom umožnilo ťažiť z európskej politiky výskumu. Svet výskumu a vývoja sa stal mnohostranným a univerzálnym. Rozlišovanie medzi základným a aplikovaným výskumom sa začína stierať. Nové znalosti sa dajú produkovať v zariadeniach rôznych veľkostí a typov. Dokonca aj malé inštitúcie s úzkou odbornosťou, najmä ak spolupracujú s podnikmi využívajúcimi vyspelú techniku;

1.22 **zdôrazňuje**, že rôznorodosť, autonómia a geografická decentralizácia výskumu sú dôležitými faktormi pri zvyšovaní jeho regionálneho dopadu. Vytváranie správnych štruktúr miest a regionálnych orgánov je tiež podmienkou pre úspešné rozširovanie inovácií z výskumu do podnikania a verejných organizácií. Uvedené je obzvlášť dôležité v nových členských štátoch, kde rozvojové decentralizované správne štruktúry, ako aj posilňovanie miestnej a regionálnej štátnej správy, sú kľúčovými faktormi pri zabezpečovaní trvalo udržateľného rozvoja na miestnej a regionálnej úrovni;

1.23 **zdôrazňuje**, že v Európe sú rôzne systémy. V závislosti od krajiny sú úlohy miest, miestnych orgánov a regiónov často veľmi dôležité pri organizovaní, financovaní a rozvoji vyššieho vzdelávania a výskumu, a hlavne pri vytváraní inovačného prostredia, ktoré kombinuje výskum, vývoj, inkubátory a podnikateľské prostredie, kde výsledky výskumu vedú k novým podnikateľským aktivitám, novým pracovným miestam a zlepšenej prosperite;

1.24 **verí**, že koncept „stredísk dokonalosti“, ako je navrhované v oznámení, sa musí zaviesť berúc do úvahy aj vysoko špecializované menšie strediská, ktoré môžu byť veľmi dôležité pre rozvoj globálne konkurenčného podnikania v úzkych oblastiach výroby a môže byť východiskovým bodom pre vytvorenie nových podnikov vo veľkej mierke;

1.25 **verí**, že to isté platí pre technologické platformy; je nevyhnutné vidieť platformy ako prostriedok na podporu rôznych podnikov s vyspelou technikou v rôznych častiach Európy;

1.26 **víta** doplnujúce používanie financovania výskumu a štrukturálnych fondov; v regiónoch cieľa „zblížovania“ a cieľa „regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti“ sa musia vytvoriť praktické riešenia, so špeciálnym dôrazom na nové členské štáty.

1.27 **odporúča** pokračovať v akciách „Marie Curie“ a posilňovať ich, aby sa Európa stala atraktívnejšou pre najlepších výskumníkov. Európsky výskum musí byť schopný využívať všetok svoj potenciál na zlepšenie európskej konkurencieschopnosti, mladých ľudí, ženy, všetky regióny a prínosy zvýšenej spolupráce s mimoeurópskymi krajinami.

SMEROM K SIEDMEMU RÁMCOVÉMU PROGRAMU

VÝBOR REGIÓNOV

1.28 **víta** výzvu uvedenú na konci oznámenia pre rôzne skupiny osôb so spoločnými záujmami a používateľov výskumu v Európe, aby sa zúčastnili procesu diskusie, v rámci ktorej sa vytvorí siedmy rámcový program;

1.29 **zdôrazňuje** aj možnú pozitívnu úlohu rôznych skupín osôb so spoločnými záujmami a hlavne úlohu miestnych a regionálnych orgánov v súvislosti s navrhovanou Európskou výskumnou radou. Mala by sa vytvoriť myšlienka Európskej výskumnej rady, ktorá by mala byť agentúrou Únie alebo iným druhom štruktúry, aby mala úzke kontakty s miestnou a regionálnou správou a Výborom regiónov. Európske financovanie výskumu a vývoja by sa malo riadiť na základe vedeckej dokonalosti a potenciáli prinesenia nových inovácií na komerčný trh a na uspokojenie potrieb spoločnosti. VR **verí**, že je dôležité, aby bolo umožnené aj európskym regiónom a výskumníkom, ktorí nie sú súčasťou výskumných tímov financovaných navrhovanou Európskou výskumnou radou, profitovať z výsledkov výskumu.

1.30 **podporuje** navrhovanú racionalizáciu a preskupenie zjednocovacích aktivít na podporu výskumu v MSP a v ich prospech; na vytváranie fondov rizikového kapitálu, vedeckých

parkov, inkubátorov a regionálnych inovačných politík; na transfer technológie a riadenie duševného vlastníctva a patentov. Tento návrh sa týka mnohých generálnych riaditeľstiev Komisie a musí sa pripravovať spoločne - je nevyhnutné, aby sa úzko angažoval aj Výbor regiónov.

2. Odporúčania Výboru regiónov

VÝBOR REGIÓNOV

2.1 **odporúča**, aby sa aspekt podpory vyrovnaného regionálneho rozvoja v Európe zahrnul do implementácie európskej politiky výskumu;

2.2 **zdôrazňuje**, že pri príprave nových štrukturálnych programov sa musí vziať do úvahy propagácia výskumu a vývoja;

2.3 **zdôrazňuje**, že do nového programu financovania by mal byť zahrnutý „ľudský rozmer“ a spoločenské potreby;

2.4 **podčiarkuje** dôležitosť výskumnej a inovačnej infraštruktúry, výskumných stredísk, technologických parkov a stredísk dokonalosti, vrátane takých, ktoré sú v menšej mierke, majú na pamäti ich kľúčovú úlohu pri školení výskumníkov a budovaní ľudského kapitálu, ale aj v prospech širších regiónov;

2.5 **odporúča**, aby Únia financovala viac výskumu v podnikateľstve, regionálnych inovačných procesoch a komercializácii výskumných výsledkov, aby sa vytvorili nástroje na posilňovanie ekonomiky založenej na vedomostiach v rôznych častiach Únie.

Brusel 18. novembra 2004

Predseda
Výboru regiónov
Peter STRAUB